

Redakcja: Jacek Foks (redaktor naczelny), Łukasz Adamski, Beata Górka-Winter, Leszek Jesień,
Łukasz Kulesa, Marek Madej, Beata Wojna, Ernest Wyciszkievicz

Zmiana na stanowisku premiera Japonii

Justyna Szczudlik-Tatar

Rezygnacja premiera Hatoyamy z urzędu i powołanie na to stanowisko Naoto Kana nie spowodują istotnych zmian w japońskiej polityce zagranicznej. Nie wpłyną zapewne na stosunki z partnerami azjatyckimi oraz relacje z krajami europejskimi. Natomiast zmiany akcentów należy się spodziewać w stosunkach japońsko-amerykańskich.

Premier Hatoyama 2 czerwca br. zrezygnował z urzędu. Głównymi przyczynami tej decyzji były skandale finansowe rządzącej Japońskiej Partii Demokratycznej (JPD) i niezrealizowanie wyborczej obietnicy przeniesienia amerykańskiej bazy wojskowej Futenma poza Okinawę. Pod koniec maja po kilkumiesięcznych negocjacjach z USA premier ogłosił, że amerykańska baza pozostaje na Okinawie i zgodnie z porozumieniami z lat 2006 i 2009 będzie przeniesiona na mniej zaludnioną północ wyspy. Decyzja ta wywołała spadek poparcia dla Hatoyamy. Japońska Partia Socjaldemokratyczna (JPS), nie godząc się z nią, wyszła z koalicji. Zmiana na stanowisku szefa rządu jest próbą JPD odzyskania społecznego zaufania przed wyborami do wyższej izby parlamentu, które odbędą się w lipcu br. Japonia dąży też do poprawy relacji z USA, nadsharpniętych przez długotrwałe negocjacje w sprawie bazy oraz niejasne wyborcze obietnice Hatoyamy większej niezależności Tokio od Waszyngtonu.

JPD 4 czerwca br. wybrała Naoto Kana, wicepremiera i ministra finansów w rządzie Hatoyamy, na szefa partii. Tego samego dnia został powołany na stanowisko premiera. Nowy rząd sformowano 8 czerwca. Kan oświadczył, że jego głównymi celami będą odzyskanie społecznego zaufania oraz reformy gospodarcze. Odnosząc się do polityki zagranicznej, zaznaczył, że sojusz ze Stanami Zjednoczonymi pozostaje fundamentem japońskiej dyplomacji i zapowiedział poprawę dwustronnych stosunków. Nie określił jednak jasno swego stanowiska w kwestii amerykańskich baz na Okinawie.

Nominacja Kana została dobrze przyjęta przez Chiny. Przypomniano wypowiedzi premiera, w których sprzeciwiał się niepodległości Tajwanu, przyznawał, że Japonia dokonała agresji na Chiny w czasie II wojny światowej i krytykował wizyty premiera Koizumiego w uznawanej za symbol japońskiego nacjonalizmu świątyni Yasukuni. Premier Wen Jiabao pogratulował Kanowi wyboru, a chińskie MSZ wyraziło przekonanie, że premier będzie kontynuował politykę bliskich relacji z Chinami. Również prezydent USA Barack Obama pogratulował nowemu premierowi nominacji. Obie strony zapowiedziały ścisłą współpracę, co może świadczyć, że nowy japoński premier będzie dążył do realizacji porozumień w sprawie baz na Okinawie.

W polityce zagranicznej nowy rząd zamierza zacieśniać stosunki z państwami azjatyckimi, a szczególnie wprowadzać w życie decyzje trzeciego szczytu Chiny - Japonia - Korea Płd., który odbył się pod koniec maja br. Przyjęto wówczas dokument przedstawiający wizję współpracy do 2020 r., w którym zapisano m.in. instytucjonalizację spotkań trójstronnych (w 2011 r. powstanie obsługujący te spotkania stały sekretariat w Korei Płd.), zawarcie porozumienia o wolnym handlu, powołanie instytucji dialogu w kwestiach obronnych oraz wzmocnienie mechanizmu Chiang Mai (wzajemna wymiana środków finansowych w czasie kryzysu).

Prawdopodobna jest zmiana akcentów w stosunkach japońsko-amerykańskich. W odróżnieniu od Hatoyamy premier Kan nie mówi o większej niezależności Japonii od USA. Oba państwa podkreślają konieczność współpracy w obliczu zagrożeń z Korei Płn. i Iranu. Nie należy się więc spodziewać zmiany decyzji w kwestii bazy Futenma. Modyfikacjom nie ulegnie także polityka Japonii wobec państw europejskich.

Niewykluczone, że pomimo optymistycznych dla JPD sondaży po nominacji Kana, decyzje byłego premiera Hatoyamy, które spowodowały spadek poparcia dla tej partii, przyczynią się do jej porażki w wyborach do wyższej izby parlamentu. Ewentualna przegrana nie przyczyni się do zmiany gabinetu, utrudni jednak sprawne rządzenie.